



Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (neljas koda)

11. märts 2015*

Eelotsusetaotlus — Euroopa koolide põhikiri — Euroopa koolide pretensioonide nõukogu pädevus teha otsus niisuguse tähtajalise töölepingu kohta, mis on sõlmitud Euroopa kooli ja õpetaja vahel, kes ei ole mõne liikmesriigi määratud ega lähetatud

Liidetud kohtuasjades C-464/13 ja C-465/13,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Bundesarbeitsgerichti (Saksamaa) 24. aprilli 2013. aasta otsustega esitatud eelotsusetaotlused, mis saabusid Euroopa Kohtusse 27. augustil 2013, menetlustes

Europäische Schule München

versus

Silvana Oberto (C-464/13),

Barbara O'Leary (C-465/13),

EUROOPA KOHUS (neljas koda),

koosseisus: koja president L. Bay Larsen (ettekandja), kohtunikud K. Jürimäe, J. Malenovský, M. Safjan ja A. Prechal,

kohtujurist: P. Mengozzi,

kohtusekretär: ametnik M. Aleksejev,

arvestades kirjalikus menetluses ja 15. mai 2014. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- Europäische Schule München, esindaja: *Rechtsanwalt* H. Kunz-Hallstein,
- S. Oberto ja B. O'Leary, esindaja: *Rechtsanwalt* A. Freiherr von Schorlemer,
- Euroopa Komisjon, esindajad: B. Eggers ja J. Currall,

olles 4. septembri 2014. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

* Kohtumenetluse keel: saksa.

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlused käsitlevad küsimust, kuidas tõlgendada liikmesriikide ja Euroopa ühenduste vahel 21. juunil 1994 Luksemburgis sõlmitud Euroopa koolide põhikirja konventsiooni (EÜT L 212, lk 3; ELT eriväljaanne 16/01, lk 16) artikli 27 lõike 2 esimese lõigu esimest lauset.
- 2 Taotlused on esitatud kahes kohtuasjas, kus pooled on ühelt poolt Europäische Schule München ning teiselt poolt vastavalt S. Oberto ja B. O'Leary ja mis käsitlevad Saksa kohtute pädevust lahendada hagi, milles nõutakse asjaomaste isikute töölepingute tähtsajalisuse õiguspärasuse kontrollimist.

Õiguslik raamistik

Viini konventsioon

- 3 23. mai 1969. aasta rahvusvaheliste lepingute õiguse Viini konventsiooni (*Recueil des traités des Nations unies*, 1155. kd, lk 331, edaspidi „Viini konventsioon”) artikli 1 „Konventsiooni kohaldamisala” kohaselt kohaldatakse seda riikidevaheliste lepingute suhtes.
- 4 Viini konventsiooni artiklis 3 „Konventsiooni kohaldamisalast välja jäävad rahvusvahelised kokkulepped” on sätestatud:

„Asjaolu, et konventsiooni ei kohaldata selliste rahvusvaheliste kokkulepete suhtes, mille on sõlminud riigid ja rahvusvahelise õiguse muud subjektid või rahvusvahelise õiguse muud subjektid omavahel, või mis ei ole sõlmitud kirjalikult, ei mõjuta:

[...]

- b) konventsiooni selliste normide kohaldamist, mis kehtivad nende kokkulepete suhtes rahvusvahelise õiguse järgi konventsioonist olenemata;

[...]”

- 5 Viini konventsiooni artiklis 31 „Tõlgendamise üldnorm” on sätestatud:

„1. Lepingut tõlgendatakse heas usus, andes lepingus kasutatud mõistetele konteksti arvestades tavatähenduse ning lähtudes lepingu mõttest ja eesmärgist.

2. Lepingut tõlgendamisel [...]

3. [r]ööbiti kontekstiga võetakse arvesse:

[...]

- b) lepingu kohaldamise edaspidist praktikast, mis kehtestab osalisriikide kokkuleppe selle tõlgendamise suhtes;

c) rahvusvahelise õiguse asjaomaseid norme, mida kohaldatakse osalisriikide suhetes.

[...]”

Euroopa koolide põhikirja konventsioon

6 Euroopa koolide põhikirja konventsiooni põhjendused 1–4 on sõnastatud järgmiselt:

„võttes arvesse, et tagamaks Euroopa institutsioonide nõuetekohane toimimine, on Euroopa ühenduste teenistujate lastele ühtse hariduse andmiseks alates 1957. aastast loodud asutusi, mida nimetatakse Euroopa koolideks;

võttes arvesse, et Euroopa ühendused püüavad tagada kõnealuste laste ühtset haridust ja eraldavad selleks Euroopa koolide eelarvesse raha;

võttes arvesse, et Euroopa koolide süsteem on ainulaadne; võttes arvesse, et see on liikmesriikidevahelise ning liikmesriikide ja Euroopa ühenduste vahelise koostöö vorm, mille puhul teadvustatakse siiski täielikult liikmesriikide vastutust õpetuse sisu ja oma haridussüsteemi korraldamise ning oma kultuurilise ja keelelise mitmekesisuse eest;

[...]

— õpetajatele ja teistele põhikirjas käsitletud isikutele tuleks tagada piisav õiguskaitses kuratooriumi või haldusnõukogude otsuste eest; selleks tuleks moodustada pretensioonide nõukogu, millel oleks rangelt piiritletud pädevus,

— pretensioonide nõukogu pädevus ei piira siseriiklike kohtute pädevust seoses tsiviil- ja kriminaalvastutusega.”

7 Konventsiooni artiklis 7 on sätestatud:

„Organid, mis on kõikidel koolidel ühised:

1. kuratoorium;
2. peasekretär;
3. inspektorite nõukogud;
4. pretensioonide nõukogu.

Iga kooli haldab haldusnõukogu ja juhib direktor.”

8 Nimetatud konventsiooni artikli 8 punktis 1 on ette nähtud:

„1. Kui artiklist 28 ei tulene teisiti, koosneb kuratoorium järgmistest liikmetest:

- a) iga Euroopa ühenduste liikmesriigi ministeeriumi tasandil esindaja või esindajad, kellel on õigus võtta selle liikmesriigi valitsuse nimel siduvaid kohustusi, tingimusel et igal liikmesriigil on ainult üks hääl;
- b) Euroopa Ühenduste Komisjoni liige;
- c) personalikomitee (õpetajate hulgast) määratud esindaja kooskõlas artikliga 22;
- d) õpilaste vanemate esindaja, kelle lastevanemate ühendused on määranud kooskõlas artikliga 23.”

9 Konventsiooni artikli 12 punkt 1 on sõnastatud järgmiselt:

„Haldusküsimustes teeb kuratoorium järgmist:

1. näeb ette peasekretäri, direktorite, õpetajate ja vastavalt artikli 9 lõike 1 punktile a haldus- ja abipersonali teenistust korraldavad dokumendid.”

10 Euroopa koolide põhikirja konventsiooni artikli 19 punktides 4 ja 6 on sätestatud:

„Kui artiklites 28 ja 29 ei ole sätestatud teisiti, koosneb iga artiklis 7 sätestatud haldusnõukogu kaheksast liikmest, kelleks on:

[...]

4. kaks õpetajat, kellest üks esindab keskkooliõpetajaid ning teine lasteaia- ja algkooliõpetajaid;

[...]

6. haldus- ja abipersonali esindaja.”

11 Selle konventsiooni artikli 21 teise lõigu kohaselt on direktoril pädevus ja kvalifikatsioon, mida tema riigis nõutakse sellise haridusasutuse juhtimiseks, mille lõputunnistus annab selle omanikule õiguse astuda ülikooli.

12 Vastavalt konventsiooni artikli 22 esimesele lõigule moodustatakse personalikomitee, mis koosneb iga kooli õpetajate ning haldus- ja abipersonali valitud esindajatest.

13 Konventsiooni artiklis 26 on sätestatud:

„Konventsiooniosaliste vahelised vaidlused, mis käsitlevad käesoleva konventsiooni tõlgendamist ja kohaldamist ning mida kuratoorium ei ole lahendanud, kuuluvad Euroopa Ühenduste Kohtu ainupädevusse.”

14 Euroopa koolide põhikirja konventsiooni artikli 27 lõigetes 1, 2 ja 7 on sätestatud:

„1. Moodustatakse pretensioonide nõukogu.

2. Kui ametkondlikul teel ei ole võimalik küsimust lahendada, on pretensioonide nõukogul esimese ja lõpliku instantsina ainupädevus kõikides vaidlustes, mis käsitlevad käesoleva konventsiooni kohaldamist kõikides selles käsitletud isikute suhtes, välja arvatud haldus- ja abipersonal, ja kõikide kõnealuseid isikuid negatiivselt mõjutavate konventsioonil või selle alusel kehtestatud eeskirjadel põhinevate aktide seaduslikkust, mille kuratoorium või kooli haldusnõukogu on käesolevas konventsioonis täpsustatud volitusi täites vastu võtnud. Kui sellised vaidlused käsitlevad raha, on pretensioonide nõukogul täielik pädevus.

Nende menetlustega seotud tingimused ja üksikasjalikud eeskirjad nähakse vastavalt vajadusele ette õpetajate teenistust korraldavate dokumentide või osalise tööajaga töötavate õpetajate teenistustingimuste või koolide üldeeskirjadega.

[...]

7. Muud vaidlused, milles koolid osalevad, kuuluvad siseriiklikku pädevusse. Käesolev artikkel ei mõjuta siseriiklike kohtute pädevust seoses tsiviil- ja kriminaalvastutusega.”

Osalise tööajaga töötavate õpetajate personalieeskirjad

- 15 Ajavahemikus 1. september 1994 kuni 31. august 2011 tööle asunud osalise tööajaga töötavate õpetajate personalieeskirjade (edaspidi „osalise tööajaga töötavate õpetajate personalieeskirjad”), mille on vastu võtnud kuratoorium, punktides 1.1–1.3 on sätestatud:

„1.1 Euroopa kooli põhikiri näeb ette, et liikmesriikide poolt kindlaksmääratud ajavahemikuks lähetatud õpetajad moodustavad kooli põhipersonali.

1.2 Lisaks põhipersonalile vajavad Euroopa koolid osalise tööajaga töötavaid õpetajaid [...]

1.3 Osalise tööajaga töötavate õpetajate personalieeskirjad näevad ette üheaastase tähtajaga töölepingute sõlmimise. Osalise tööajaga töötavate õpetajate tööülesanded võivad igal aastal muutuda olenevalt õppetundide arvust, mida ei anna lähetatud õpetajad.

[...]”

- 16 Vastavalt osalise tööajaga töötavate õpetajate personalieeskirjade punktile 2 võib direktor tööle võtta osalise tööajaga töötavaid õpetajaid eesmärgiga täita ajutisi tööülesandeid.

- 17 Nimetatud personalieeskirjade punktides 3.2 ja 3.4, mis käsitlevad abipersonali töölevõtmise tingimusi, on sätestatud:

„3.2 Euroopa koolide lähetatud töötajate personalieeskirjade [...] ja artikli 80 sätted kehtivad ka direktori palgatud õpetajate suhtes.

[...]

3.4 Kooli asukohariigi õigus.

Ilma et see piiraks eeltoodud sätete kohaldamist, kohaldatakse osalise tööajaga töötavate õpetajate, usuõpetajate ja ajutiste töötajate teenistustingimuste ja lepingu ülesütlemise tingimuste suhtes asjaomase kooli asukohariigi õigust töötingimuste, töösuhete, sotsiaalkindlustuse ja maksuõiguse valdkonnas.

Vaidluste lahendamiseks on pädevad asjaomase kooli asukohariigi kohtud.”

Lähetatud töötajate personalieeskirjad

- 18 Kuratooriumi poolt vastu võetud Euroopa koolide lähetatud töötajate personalieeskirjade (edaspidi „lähetatud töötajate personalieeskirjad”) artikli 6 punktis a on sätestatud:

„Käesolevate personalieeskirjadega hõlmatud ametikohad liigitatakse järgmistesse kategooriatesse:

a) juhtivtöötajad:

— direktor

[...]”

19 Lähetatud töötajate personalieeskirjade artiklis 80 on ette nähtud:

„1. Pretensioonide nõukogul on esimese ja lõpliku instantsina ainupädevus lahendada kooli juhtorganite ja töötajate vahelisi vaidlusi, mis on seotud neid kahjustavate otsuste seadusele vastavusega. Kui tegemist on rahalise vaidlusega, on pretensioonide nõukogul täielik pädevus.

2. Ilma et see piiraks artikli 77 kohaldamist, on pretensioonide nõukogule esitatud kaebus vastuvõetav ainult siis:

— kui käesolevate personalieeskirjade artikli 79 kohaselt on eelnevalt esitatud vaie peasekretärile või inspektorite nõukogule

ja

— see on jäetud otseselt või vaikimisi rahuldamata.

3. Erinevalt lõikest 2 võib kooli haldusnõukogu ja kuratooriumi otsuste peale esitada kaebuse otse pretensioonide nõukogule.

[...]”

20 Lähetatud töötajate personalieeskirjade artikkel 86 on sõnastatud järgmiselt:

„Käesolevate eeskirjade sätteid, mis on analoogsed Euroopa ühenduste ametnike personalieeskirjade artiklitega, tõlgendatakse vastavalt komisjoni kohaldatavatele kriteeriumidele.”

Saksa õigus

21 Kohtute seaduse (Gerichtsverfassungsgesetz) §-s 20 on ette nähtud:

„[...]

(2) Saksamaa kohtute pädevus ei laiene ka muudele isikutele [...], juhul kui kõnealused isikud ei kuulu selle alla rahvusvahelise õiguse üldnormide, rahvusvaheliste lepingute või muude õigusnormide alusel.”

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

22 S. Oberto ja B. O'Leary on Europäische Schule Münchени osalise tööajaga töötavad õpetajad, kes on sellel ametikohal vastavalt alates 1998. ja 2003. aastast. Nende töölepingud, mille on allkirjastanud selle kooli direktor, sõlmiti üheks aastaks. Nende viimased järjestikused töölepingud sõlmiti 13. juulil 2010 ja need hõlmasid ajavahemikku 1. septembrist 2010 kuni 31. augustini 2011.

23 Europäische Schule Münchени direktori ning S. Oberto ja B. O'Leary vahel 13. juulil 2010 sõlmitud töölepingute §-s 10 oli ette nähtud:

„Kohaldatav õigus ja kohtualluvus

1. Osalise tööajaga töötavate õpetajate suhtes kohaldatakse esmajärjekorras käesoleva töölepingu tingimusi, uusi personalieeskirju ja uute personalieeskirjade punkti 3.2 alusel kohaldatavaid [...] lähetatud töötajate personalieeskirjade sätteid. Vastavalt personalieeskirjade artiklile 3.4 kohaldatakse Saksa õigust ainult juhul, kui käesolev tööleping ja käesoleva töölepingu suhtes kohaldatavad Euroopa

koolis töötamist reguleerivad õigusaktid ei sisalda asjakohaseid sätteid ning reguleerimata küsimus kuulub käesolevas töölepingus käsitlemata töötingimuste, töösuhete, sotsiaalkindlustuse ja maksuõiguse valdkonda.

2. Käesolevast töölepingust tulenevate kooli ja osalise tööajaga töötavate õpetajate vaheliste vaidluste lahendamine kuulub [...] lähetatud töötajate personalieeskirjade artikli 80 kohaselt pretensioonide nõukogu ainupädevusse, kui pooltevahelisi õigussuhteid reguleeritakse töölepingu või Euroopa koolis töötamist reguleerivate õigusaktidega. Vastavalt [...] osalise tööajaga töötavate õpetajate personalieeskirjade punktile 3.4 võib kooli ja osalise tööajaga töötavate õpetajate vaheliste vaidluste lahendamiseks pöörduda Saksamaa kohtutesse ainult neis küsimustes, millele tuleb lõike 1 järgi kohaldada Saksa õigust.”

24. Arbeitsgericht Münchenile (Müncheni töökohus) esitatud kahe hagiga vaidlustasid S. Oberto ja B. O'Leary selle, et nende töölepingute kestus on piiratud ühe aastaga. Nad kinnitasid Arbeitsgericht Münchenis, et Saksamaa kohtud on pädevad lahendama vaidlust nende töölepingute tähtajalisuse kohta sõlmitud kokkulepete kehtivuse üle. Hoolimata Europäische Schule Müncheni esitatud vastuvõetamatusse vastuväitest tunnistas Arbeitsgericht München oma vaheotsusega hagid vastuvõetavaks.

25. Kuna Europäische Schule Müncheni poolt selle otsuse peale esitatud apellatsioonkaebus jäeti rahuldamata, esitas ta Bundesarbeitsgerichtile (Saksamaa Liitvabariigi kõrgeim töökohus) kassatsioonkaebuse. Europäische Schule München väitis selles kohtus, et Saksa kohtud tema suhtes pädevust ei oma ning et põhikohtuasja vaidlus kuulub Euroopa koolide pretensioonide nõukogu ainupädevusse.

26. Neil asjaoludel kahtleb Bundesarbeitsgericht, kas Saksa kohtutel on pädevus põhikohtuasja lahendamiseks. Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et otsus, mille ta peab selle pädevuse osas tegema, sõltub Euroopa koolide põhikirja konventsiooni artikli 27 lõike 2 esimese lõigu esimese lause tõlgendamisest.

27. Neil asjaoludel otsustas Bundesarbeitsgericht menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule mõlemas eelotsusetaotluses järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas Euroopa koolide põhikirja konventsiooni artikli 27 lõike 2 esimese lõigu esimest lauset tuleb tõlgendada nii, et Euroopa kooli tööle võetud osalise tööajaga töötav õpetaja, keda ei ole lähetanud ükski liikmesriik, kuulub Euroopa koolide põhikirja konventsioonis nimetatud isikute hulka ja selle konventsiooni sätete kohaldamine tema suhtes ei ole välistatud, nagu see on haldus- ja abipersonali puhul?

2. Kui Euroopa Kohus leiab, et esimesele küsimusele tuleb vastata jaatavalt, siis:

kas Euroopa koolide põhikirja konventsiooni artikli 27 lõike 2 esimese lõigu esimest lauset tuleb tõlgendada nii, et nimetatud säte hõlmab ka selliste konventsioonil või selle alusel kehtestatud eeskirjadel põhinevate otsuste seaduslikkust, mille on konventsioonist tulenevaid volitusi täites vastu võtnud teatava Euroopa kooli direktor ning mis puudutavad ja mõjutavad negatiivselt osalise tööajaga töötavaid õpetajaid?

3. Kui Euroopa Kohus leiab, et teisele küsimusele tuleb vastata jaatavalt, siis:

kas Euroopa koolide põhikirja konventsiooni artikli 27 lõike 2 esimese lõigu esimest lauset tuleb tõlgendada nii, et ka Euroopa kooli direktori ja osalise tööajaga töötava õpetaja vahel sõlmitud kokkulepe nendevahelise töölepingu tähtajalisuse kohta on osalise tööajaga töötavat õpetajat puudutav ja teda negatiivselt mõjutav direktori otsus?

4. Kui Euroopa Kohus leiab, et teisele või kolmandale küsimusele tuleb vastata eitavalt, siis:

kas Euroopa koolide põhikirja konventsiooni artikli 27 lõike 2 esimese lõigu esimest lauset tuleb tõlgendada nii, et viidatud sättes nimetatud pretensioonide nõukogul on pärast vaidevõimaluste tulemusetut ammendumist esimese ja lõpliku instantsina ainupädevus vaidlustes juhul, kui direktori ja osalise töötajaga töötava õpetaja vahel sõlmitud kokkulepe töölepingu tähtajalisuse kohta rajaneb kuratooriumi ettekirjutusel, mis sisaldub osalise töötajaga töötavate õpetajate personalieeskirjade punktis 1.3 ja mis näeb ette üheaastase tähtajaga töölepingute sõlmimise?”

Eelotsuse küsimuste analüüs

Euroopa Kohtu pädevus

- 28 S. Oberto ja B. O'Leary vaidlustasid Euroopa Kohtu pädevuse tõlgendada Euroopa koolide põhikirja konventsiooni sätteid, sest kõnealust konventsiooni ei saa käsitada liidu õiguse osana.
- 29 Selles osas tuleb meenutada, et Euroopa Liidu Nõukogu poolt vastavalt ELTL artiklitele 217 ja 218 sõlmitud leping kujutab endast Euroopa Liidu jaoks liidu institutsiooni õigusakti ELTL artikli 267 esimese lõigu punkti b tähenduses, et alates hetkest, kui sarnane leping jõustub, moodustavad selle sätted liidu õiguskorra osa, ja et selle õiguskorra raames on Euroopa Kohus pädev eelotsusemenetluses seda lepingut tõlgendama (vt kohtuotsus Demirel, 12/86, EU:C:1987:400, punkt 7).
- 30 Sama kehtib sellise rahvusvahelise lepingu puhul nagu Euroopa koolide põhikirja konventsioon, mis sõlmiti EÜ asutamislepingu artikli 235 (hiljem EÜ artikkel 308 ja nüüd ELTL artikkel 352) alusel Euroopa ühenduste poolt, kellele anti selleks volitus nõukogu 17. juuni 1994. aasta otsusega 94/557/EÜ, Euratom, millega volitatakse Euroopa Ühendust ja Euroopa Aatomienergiaühendust allkirjastama ja sõlmima Euroopa koolide põhikirja konventsiooni (EÜT L 212, lk 1; ELT eriväljaanne 16/01, lk 14).
- 31 Seega on Euroopa Kohus pädev tegema eelotsust kõnealuse konventsiooni ja selle alusel vastu võetud õigusaktide tõlgendamise kohta.

Sissejuhatavad märkused

- 32 Kõigepealt tuleb meenutada, et Euroopa koolide süsteem on ainulaadne süsteem, mis rahvusvahelise kokkuleppe alusel loob aluse liikmesriikide ning liikmesriikide ja liidu vaheliseks koostööks (vt kohtuotsus Miles jt, C-196/09, EU:C:2011:388, punkt 39).
- 33 Samuti tuleneb kohtupraktikast, et Euroopa koolide näol on tegemist rahvusvahelise organisatsiooniga, mis vaatamata funktsionaalsetele sidemetele liiduga on liidust ja liikmesriikidest formaalselt eraldiseisev (vt selle kohta kohtuotsus Miles jt, EU:C:2011:388, punkt 42).
- 34 Seega, kuigi Euroopa koolide põhikirja konventsioon kujutab endast liidu jaoks liidu institutsiooni õigusakti ELTL artikli 267 esimese lõigu punkti b tähenduses, reguleerib seda ka rahvusvaheline õigus ja tõlgendamise seisukohalt täpsemalt rahvusvaheline lepinguõigus (vt selle kohta kohtuotsus Brita, C-386/08, EU:C:2010:91, punkt 39).
- 35 Rahvusvaheline lepinguõigus on sisuliselt kodifitseeritud Viini konventsioonis. Nimetatud konventsiooni artikli 1 kohaselt kohaldatakse seda riikidevaheliste lepingute suhtes. Sellegipoolest ei mõjuta nimetatud konventsiooni artikli 3 punkti b kohaselt asjaolu, et konventsiooni ei kohaldata

selliste rahvusvaheliste kokkulepete suhtes, mille on sõlminud riigid ja rahvusvahelise õiguse muud subjektid, Viini konventsiooni selliste normide kohaldamist, mis kehtivad nende kokkulepete suhtes rahvusvahelise õiguse järgi konventsioonist olenemata.

- 36 Siit järeldub, et Viini konventsioonis sisalduvaid eeskirju kohaldatakse liikmesriikide ja rahvusvahelise organisatsiooni vahelise lepingu suhtes, nagu Euroopa koolide põhikirja konventsioon, kuivõrd need eeskirjad on üldise rahvusvahelise tavaõiguse väljendus. Eelnimetatud konventsiooni tuleb järelikult tõlgendada neist reeglitest lähtuvalt (vt selle kohta kohtuotsus Brita, EU:C:2010:91, punkt 41).
- 37 Üldist rahvusvahelist tavaõigust väljendava Viini konventsiooni (vt selle kohta kohtuotsus komisjon *vs.* Soome, C-118/07, EU:C:2009:715, punkt 39) artikli 31 kohaselt tõlgendatakse rahvusvahelist lepingut heas usus, andes sellises lepingus kasutatud mõistetele konteksti arvestades tavatähenduse ning lähtudes selle lepingu mõttest ja eesmärgist (vt kohtuotsus Brita, EU:C:2010:91, punkt 43).
- 38 Lisaks võetakse vastavalt Viini konventsiooni artikli 31 lõike 3 punktile b rahvusvahelise lepingu tõlgendamisel arvesse lepingu kohaldamise edaspidist praktikat, mis kehtestab osalisriikide kokkuleppe selle tõlgendamise suhtes.

Esimene küsimus

- 39 Oma esimese küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas Euroopa koolide põhikirja konventsiooni artikli 27 lõike 2 esimese lõigu esimest lauset tuleb tõlgendada nii, et Euroopa kooli tööle võetud osalise tööajaga töötav õpetaja, keda ei ole lähetanud ükski liikmesriik, kuulub erinevalt selle sätte kohaldamisalast välistatud haldus- ja abipersonalist asjaomases sättes nimetatud isikute hulka.
- 40 Selles osas tuleb märkida, et vastavalt kõnealuse konventsiooni artikli 27 lõike 2 esimese lõigu esimesele lausele ja teisele lõigule on esiteks siis, kui ametkondlikul teel ei ole võimalik küsimust lahendada, pretensioonide nõukogul esimese ja lõpliku instantsina ainupädevus kõikides vaidlustes, mis käsitlevad nimetatud konventsiooni kohaldamist kõikides selles käsitletud isikute suhtes, välja arvatud haldus- ja abipersonal, ja teiseks nähakse nende menetlustega seotud tingimused ja üksikasjalikud eeskirjad vastavalt vajadusele ette eeskätt õpetajate teenistust korraldavate dokumentide või osalise tööajaga töötavate õpetajate teenistustingimustega.
- 41 Seega tuleneb Euroopa koolide põhikirja konventsiooni artikli 27 lõike 2 sõnastusest, et osalise tööajaga töötavad õpetajad kuuluvad erinevalt selle sätte kohaldamisalast välistatud haldus- ja abipersonalist konventsiooni kõnealuse sätte esimeses lõigus nimetatud töötajate hulka.
- 42 Sellist tõlgendust toetab ka Euroopa koolide põhikirja konventsiooni artikli 27 lõige 2 kontekst.
- 43 Nagu märgib oma seisukohtades komisjon, ilmneb sellest konventsioonist, eeskätt artikli 19 punktidest 4 ja 6 ning artiklist 22, et konventsioon eristab selgelt õpetajaid ja teiseks haldus- ja abipersonali.
- 44 Järelikult tuleb esimesele küsimusele vastata, et Euroopa koolide põhikirja konventsiooni artikli 27 lõike 2 esimese lõigu esimest lauset tuleb tõlgendada nii, et Euroopa kooli tööle võetud osalise tööajaga töötav õpetaja, keda ei ole lähetanud ükski liikmesriik, kuulub erinevalt selle sätte kohaldamisalast välistatud haldus- ja abipersonalist asjaomases sättes nimetatud isikute hulka.

Kolmas küsimus

- 45 Kolmanda küsimusega, mida tuleb analüüsida enne teist küsimust, soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, kas Euroopa koolide põhikirja konventsiooni artikli 27 lõike 2 esimese lõigu esimest lauset tuleb tõlgendada nii, et kooli ja osalise tööajaga töötava õpetaja vahelises töölepingus sisalduv kokkulepe töölepingu tähtsajalisuse kohta on seda õpetajat negatiivselt mõjutav otsus.
- 46 Seoses sellega on oluline rõhutada, et nimetatud konventsioon ei sisalda selle artikli 27 lõike 2 esimese lõigu esimeses lauses sisalduva mõiste „negatiivselt mõjutav akt” määratlust.
- 47 Nagu on märkinud Europäische Schule München ja komisjon, on asjaomase konventsiooni eri keeleversioonid sõnastuse „negatiivselt mõjutav akt” osas erinevad, kuna mõni neist, täpsemalt hispaania-, inglis-, prantsus- ja itaaliakeelne versioon kasutavad vastavalt väljendeid *un acto*, *any act*, *un acte* ja *un atto*, mille ulatus on palju laiem kui saksakeelses versioonis kasutatav *Entscheidung* ehk sõnasõnalt „otsus”.
- 48 Selles osas tuleb meenutada, et Euroopa koolide põhikirja konventsiooni põhjenduse 4 viienda taande kohaselt on konventsiooni üks eesmärke tagada õpetajatele ja teistele põhikirjas käsitletud isikutele piisav õiguskaitse kuratooriumi või haldusnõukogude otsuste eest.
- 49 Kuna nimetatud konventsioonis ega ka selle rakendamiseks vastu võetud sätetes – mida tuleb Viini konventsiooni artikli 31 lõike 3 punkti c kohaselt arvesse võtta – ei kõnele miski selle vastu, siis tuleb eeskätt käesoleva kohtuotsuse eelmises punktis meenutatud eesmärki silmas pidades eelistada praegusel juhul mõiste „negatiivselt mõjutav akt” laia tõlgendust.
- 50 Tuleb rõhutada, et vastavalt Euroopa koolide põhikirja konventsiooni artikli 27 lõike 2 teisele lõigule on osalise tööajaga töötavate õpetajate personalieeskirjade – mis määratlevad eeskätt pretensioonide nõukogus algatatud menetlustega seotud tingimused ja üksikasjalikud eeskirjad – punktis 3.2 sätestatud, et lähetatud töötajate personalieeskirjade artikkel 80, mis asub õiguskaitsevahendeid käsitlevas VII jaotises, kehtib osalise tööajaga töötavate õpetajate suhtes, kusjuures pretensioonide nõukogul on esimese ja lõpliku instantsina ainupädevus lahendada kooli juhtorganite ja töötajate vahel vaidlusi, mis on seotud „neid kahjustavate otsuste” õiguspärasusega.
- 51 Selles osas tuleb nentida, et lähetatud töötajate personalieeskirjade artikli 80 lõige 1 on sõnastatud analoogselt Euroopa ühenduste ametnike personalieeskirjade (nõukogu 29. veebruari 1968. aasta määrus (EMÜ, Euratom, ESTÜ) nr 259/68, millega kehtestatakse Euroopa ühenduste ametnike personalieeskirjad ja muude teenistujate teenistustingimused ning komisjoni ametnike suhtes ajutiselt kohaldatavad erimeetmed (EÜT L 56, lk 1; ELT eriväljaanne 01/02, lk 5)) artikliga 91, mille kohaselt kuuluvad Euroopa Liidu Kohtu jurisdiktsiooni alla kõik liidu ja nimetatud personalieeskirjadega hõlmatud isikute vahelised vaidlused, milles käsitletakse seda isikut kahjustavat meetet artikli 90 lõike 2 tähenduses.
- 52 Lisaks näeb lähetatud töötajate personalieeskirjade artikkel 86 ette, et nende eeskirjade sätteid, mis on analoogsed Euroopa Liidu ametnike personalieeskirjade artiklitega, tõlgendatakse vastavalt komisjoni kohaldatavatele kriteeriumidele.
- 53 Vastavalt Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikale võib kahjustavaks pidada ainult asjaomaste isikute õiguslikku olukorda otseselt ja isiklikult mõjutavaid meetmeid. Samuti on Euroopa Kohus tõlgendanud mõistet „kahjustav meede” Euroopa Liidu ametnike personalieeskirjade artikli 90 tähenduses korduvalt kui mis tahes meetet, mis võib konkreetset õiguslikku olukorda otseselt mõjutada (vt eeskätt kohtumäärus *Strack vs. komisjon*, C-237/06 P, EU:C:2007:156, punkt 62 ja seal viidatud kohtupraktika).

- 54 Lisaks on Euroopa Kohus juba abiteenistuja ja komisjoni vahelises vaidluses leidnud, et „kahjustav meede” nimetatud eeskirjade artikli 90 lõike 2 tähenduses oli antud juhul tööleping (vt kohtuotsus *Castagnoli vs. komisjon*, 329/85, EU:C:1987:352, punkt 11).
- 55 Seega tuleb osalise tööajaga töötava õpetaja töölepingut pidada „kahjustavaks otsuseks” lähetatud töötajate personalieeskirjade artikli 80 tähenduses, seda enam kui, nagu käesoleval juhul, on tegemist kohaldatava õigusega ette nähtud lepingu osaga ehk lepingu kestusega, mis tuleneb otseselt osalise tööajaga töötavate õpetajate personalieeskirjade punkti 1.3 kohaldamisest.
- 56 Eespool toodud kaalutlusi arvestades tuleb kolmandale küsimusele vastata, et Euroopa koolide põhikirja konventsiooni artikli 27 lõike 2 esimese lõigu esimest lauset tuleb tõlgendada nii, et sellega ei ole vastuolus, kui kooli ja osalise tööajaga töötava õpetaja vahelises töölepingus sisalduvat kokkulepet töölepingu tähtsuse kohta käsitatakse seda õpetajat negatiivselt mõjutava otsusena.

Teine küsimus

- 57 Teise küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, kas Euroopa koolide põhikirja konventsiooni artikli 27 lõike 2 esimese lõigu esimest lauset tuleb tõlgendada nii, et selle sätte alla kuulub otsus, mille on oma volitusi täites võtnud vastu kooli direktor.
- 58 Olgu täpsustatud, et pelgalt asjaolu, et direktori otsuseid ei ole asjaomase konventsiooni artikli 27 lõike 2 esimese lõigu esimeses lauses sõnaselgelt nimetatud, ei tingi nende otsuste väljaarvamist kõnealuse sätte kohaldamisalast.
- 59 Esiteks tuleb meenutada, et Euroopa koolide põhikirja konventsiooni artikli 27 lõike 2 esimese lõigu esimese lause kohaselt nähakse pretensioonide nõukogus algatatud menetlustega seotud tingimused ja üksikasjalikud eeskirjad vastavalt vajadusele ette eeskätt õpetajate teenistust korraldavate dokumentide või osalise tööajaga töötavate õpetajate teenistustingimustega.
- 60 Teiseks tuleb Euroopa koolide põhikirja konventsiooni tõlgendada eelkõige kooskõlas Viini konventsiooni artikliga 31, mille kohaselt tuleb arvesse võtta rahvusvahelise õiguse asjaomaseid norme, mida kohaldatakse osalisriikide suhetes, ja pöörata suurt tähelepanu esimesena mainitud konventsiooni kohaldamise edaspidisele praktikale.
- 61 Nagu tuleneb selles osas Rahvusvahelise Kohtu praktikast, võib rahvusvahelise lepingu kohaldamise edaspidine praktika olla ülimuslik selle lepingu selge sõnastuse suhtes, kui see praktika väljendab poolte kokkulepet [CIJ, 15. juuni 1962. aasta otsus kohtuasjas *Temple de Préah Vihéar (Kambodža vs. Tai)*, *Recueil* 1962, lk 6].
- 62 Seega tuleb Euroopa koolide põhikirja konventsiooni artikli 27 lõike 2 esimese lõigu esimeses lauses sisalduva väljendi „akt [...], mille kuratoorium või kooli haldusnõukogu on [...] vastu võtnud” ulatuse kindlaksmääramiseks tugineda rahvusvahelise õiguse asjakohastele normidele, mida kohaldatakse osalisriikide suhetes, ning selle konventsiooni kohaldamise edaspidisele praktikale.
- 63 Käesolevas asjas tuleb märkida, et vastavalt lähetatud töötajate personalieeskirjade artiklile 80 – millele viitab osalise tööajaga töötavate õpetajate personalieeskirjade punkt 3.2 ja millega nähakse Euroopa koolide põhikirja konventsiooni artikli 27 lõike 2 teise lõigu kohaselt ette Euroopa koolide pretensioonide nõukogus algatatud menetlustega seotud teatavad tingimused ja üksikasjalikud eeskirjad – hõlmab pretensioonide nõukogu ainupädevus kooli juhtorganite ja töötajate vahelisi vaidlusi, mis on seotud neid kahjustavate otsuste õiguspärasusega. Eeskätt konventsiooni artikli 7 viimasest lõigust koostoimes nimetatud konventsiooni artikli 21 teise lõiguga ning lähetatud töötajate personalieeskirjade artikli 6 punktiga a ja lisaga I tuleneb, et Euroopa kooli direktor on selle kooli juhtorgan.

- 64 Seega erineb lähetatud töötajate personalieeskirjade artikli 80 sõnastus Euroopa koolide põhikirja konventsiooni artikli 27 lõike 2 esimese lõigu esimese lause sõnastusest.
- 65 Asjaomase artikli 80 alusel on hiljem arenenud Euroopa koolide pretensioonide nõukogu otsustuspraktika, mille kohaselt võib Euroopa koolide juhtorganite tehtud kahjustavate otsuste peale esitada kaebuse. Seda kohtupraktikat tuleb pidada Euroopa koolide põhikirja konventsiooni kohaldamise edaspidiseks praktikaks Viini konventsiooni artikli 31 lõike 3 punkti b tähenduses.
- 66 Kõnealuse konventsiooni osalised ei ole seda praktikat kunagi vaidlustanud. Kuna konventsiooniosalised ei ole nimetatud praktikat vaidlustanud, siis tuleb seda käsitada sellisele praktikale nende poolt antud vaikiva nõusolekuna.
- 67 Järelikult tuleb eelnimetatud praktika, mis põhineb lähetatud töötajate personalieeskirjade artiklil 80, kvalifitseerida praktikaks, mis kehtestab konventsiooniosaliste kokkuleppe Euroopa koolide põhikirja konventsiooni artikli 27 lõike 2 esimese lõigu esimese lause tõlgendamise osas. Seetõttu võib just see sama praktika olla ülimuslik viimati nimetatud sätte sõnastuse suhtes, mida tuleb seega mõista nii, et sellega ei ole vastuolus, kui Euroopa koolide juhtorganite otsuseid loetakse põhimõtteliselt nimetatud sätte alla kuuluvaks.
- 68 Mis puudutab osalise tööajaga töötavate õpetajate personalieeskirjade punkti 3.4 mõju põhikohtuasjale, siis tuleb meenutada, et selle sätte kohaselt on Euroopa kooli asukohariigi kohtud pädevad lahendama vaidlusi, mis käsitlevad osalise tööajaga töötavate õpetajate, usuõpetajate ja ajutiste töötajate – kelle suhtes kohaldatakse, ilma et see piiraks eeltoodud sätete kohaldamist, asjaomase kooli asukohariigi õigust – töötingimusi, töösuhet, sotsiaalkindlustust ja maksustamist.
- 69 Kuna kõnealune vaidlus on seotud töölepingu kestuse piiramisega, nagu see on ette nähtud osalise tööajaga töötavate õpetajate personalieeskirjade punktis 1.3, siis ei kuulu see asjaomase Euroopa kooli asukohariigi kohtute pädevusse. See järeldus väljendub ka põhikohtuasja poolte vahel sõlmitud töölepingute § 10 punktis 2.
- 70 Seega tuleb järeldada, et osalise tööajaga töötavate õpetajate personalieeskirjade punkte 1.3, 3.2 ja 3.4 tuleb tõlgendada nii, et vaidlus, mis käsitleb küsimust, kas osalise tööajaga töötava õpetaja ja Euroopa kooli direktori vahel sõlmitud töölepingus sisalduv kokkulepe töösuhte kestuse piiramise kohta on õiguspärane, kuulub Euroopa koolide pretensioonide nõukogu ainupädevusse.
- 71 Lisaks tuleb vastupidi S. Oberto ja B. O'Leary poolt kohtuistungil väidetule märkida, et see Euroopa koolide põhikirja konventsiooni ja osalise tööajaga töötavate õpetajate personalieeskirjade asjakohaste sätete tõlgendus, mille kohaselt on nimetatud pretensioonide nõukogul ainupädevus sellise vaidluse osas, nagu on kõne all põhikohtuasjas, ei kahjusta asjassepuutuvate isikute õigust tõhusale kohtulikule kaitsele.
- 72 Euroopa koolide pretensioonide nõukogu osas on Euroopa Kohus sedastanud, et see organ vastab kõigile tingimustele, mis võimaldavad kvalifitseerida selle „kohtuks” ELTL artikli 267 tähenduses, ning need tingimused on täpsemalt organi õiguslik alus, alalisus, otsuste kohustuslikkus, menetluse võistlevus, õigusnormide kohaldamine organi poolt ning tema sõltumatus; ainsana ei vasta pretensioonide nõukogu tingimusele, et tegemist peab olema liikmesriigi kohtuga (vt selle kohta kohtuotsus Miles jt, EU:C:2011:388, punktid 37–39).
- 73 Järgnevalt tuleb meeles pidada, et Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikli 47 kohaselt annab tõhusa kohtuliku kaitse põhimõtte isikule õiguse kohtusse pöörduda, mitte aga õigust mitmeastmelisele kohtumenetlusele (vt 17. juuli 2014. aasta otsus kohtuasjas C-169/14: Sánchez Morcillo ja Abril García, EU:C:2014:2099, punkt 36).

- 74 Lõpetuseks, kuigi Euroopa Kohus on kohtuotsuses Miles (EU:C:2011:388, punktid 43–45) märkinud, et tal puudub pädevus vastata Euroopa koolide pretensioonide nõukogu esitatud eelotsuse küsimusele, sest see ei ole „liikmesriigi kohus” ELTL artikli 267 tähenduses, möönis ta samas, et selle nõukogu võimalus või isegi kohustus pöörduda Euroopa kooli lähetatud õpetajate ja Euroopa kooli vahelise vaidluse korral, milles tuleb kohaldada liidu õiguse üldisi põhimõtteid, Euroopa Kohtusse on tõepoolest soovitatav, kuid liikmesriigid peavad kehtiva Euroopa koolide põhikirja konventsiooniga loodud õiguskaitseüsteemi ise ümber kujundama.
- 75 Järelikult tuleb asuda seisukohale, et põhikohtuasja kassatsioonimenetluse vastustajate kohustus algatada vaidlus, mis käsitleb küsimust, kas osalise tööajaga töötava õpetaja ja Europäische Schule Müncheneri direktori vahel sõlmitud töölepingus sisalduv kokkulepe töösuhte kestuse piiramise kohta on õiguspärane, Euroopa koolide pretensioonide nõukogus, mis langetab otsuse esimese ja lõpliku instantsina ja millel ei ole õigust esitada Euroopa Kohtule eelotsusetaotlust, ei kahjusta põhikohtuasja kassatsioonimenetluse vastustajate õigust tõhusale kohtulikule kaitsele.
- 76 Eeltoodud kaalutlusi arvesse võttes tuleb teisele küsimusele vastata, et Euroopa koolide põhikirja konventsiooni artikli 27 lõike 2 esimese lõigu esimest lauset tuleb tõlgendada nii, sellega ei ole vastuolus, et otsus, mille on oma volitusi täites võtnud vastu kooli direktor, kuulub põhimõtteliselt selle sätte alla. Osalise tööajaga töötavate õpetajate personalieeskirjade punkte 1.3, 3.2 ja 3.4 tuleb tõlgendada nii, et vaidlus, mis käsitleb küsimust, kas osalise tööajaga töötava õpetaja ja direktori vahel sõlmitud töölepingus sisalduv kokkulepe töösuhte kestuse piiramise kohta on seaduslik, kuulub Euroopa koolide pretensioonide nõukogu ainupädevusse.

Neljas küsimus

- 77 Võttes arvesse vastust teisele küsimusele, ei ole neljandale küsimusele vastamine enam vajalik.

Kohtukulud

- 78 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamise seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (neljas koda) otsustab:

- 1. Liikmesriikide ja Euroopa ühenduste vahel 21. juunil 1994 Luksemburgis sõlmitud Euroopa koolide põhikirja konventsiooni artikli 27 lõike 2 esimese lõigu esimest lauset tuleb tõlgendada nii, et Euroopa kooli tööle võetud osalise tööajaga töötav õpetaja, keda ei ole lähetanud ükski liikmesriik, kuulub erinevalt selle sätte kohaldamisalast välistatud haldus- ja abipersonalist asjaomases sättes nimetatud isikute hulka.**
- 2. Euroopa koolide põhikirja konventsiooni artikli 27 lõike 2 esimese lõigu esimest lauset tuleb tõlgendada nii, et sellega ei ole vastuolus, kui kooli ja osalise tööajaga töötava õpetaja vahelises töölepingus sisalduvat kokkulepet töölepingu tähtajalisuse kohta käsitatakse seda õpetajat negatiivselt mõjutava otsusena.**
- 3. Euroopa koolide põhikirja konventsiooni artikli 27 lõike 2 esimese lõigu esimest lauset tuleb tõlgendada nii, sellega ei ole vastuolus, et otsus, mille on oma volitusi täites võtnud vastu kooli direktor, kuulub põhimõtteliselt selle sätte alla. Ajavahemikus 1. september 1994 kuni 31. august 2011 tööle asunud osalise tööajaga töötavate õpetajate personalieeskirjade punkte 1.3, 3.2 ja 3.4 tuleb tõlgendada nii, et vaidlus, mis käsitleb küsimust, kas osalise**

tööajaga töötava õpetaja ja direktori vahel sõlmitud töölepingus sisalduv kokkulepe töösuhte kestuse piiramise kohta on õiguspärane, kuulub Euroopa koolide pretensioonide nõukogu ainupädevusse.

Allkirjad